

Abonamentul:

Pe un an 8 coroane.
Pe jumătate de an 4 cor.

Pentru România și alte
țări străine pe an 10 cor.

Un număr singuratic
10 filier.

PROGRESUL

Redacția și Admini-
strația Nr. 817.

—
Telefon Nr. 29.

—
Apare în fiecare
Sâmbătă.

—
Inserate după învoială.

—
Manuscripte nu se
înapoiază.

Datoria cărțurilor ieșiți din popor.

În mai multe rânduri ne-am luat inima în dinți arătând vina cărțurilor noastre. Cum însă adevărul ustură, am și avut de îndurat ocară și cele mai barbare nedreptăți din partea celor ce s'au simțit atinși... Astfel odată pentru că la o festivitate d' aici am scăpat din vedere a pomeni simpluminte alocuția președintelui dela începutul sărbării, am fost tirîți înaintea judecării publicului inteligent, care numai după o formală apărare și-a rostit verdictul, achitînd pe conducătorul revistei noastre. Altădată un colaborator al nostru îl pune cine îl pune să ceară ca să sprijinim toți din toate părțile pe neguțătorii și meseriașii noștri de toate breslele. Efectul: un notabil din localitate, și după el și alții, ne refuză foaea. Însfîșit cite nedreptăți cite intrigi am avut să îndărăm dela înființarea „Progresului” nu putem să arătăm decît într'o broșură separată, în care, fără teamă de satoriu, vom arăta cu date și cu numele pe cece nesocotesc munca desinteresată și bunele noastre intenții.

Ce am fost pățit odată și pentru că un alt colaborator al nostru a constatat cum mulți dintre cărțurarii noștri nu sînt văzuți de popor decît numai cînd ies cu toba și cu portărelul... D' aici fel de fel de batjocuri la adresa „Regresului” nostru, pe care un învățat cu studii academice (!) cică nu-l în-

țelege decît cu dicționarul în mîna, mirîndu-se de noi că scriem *intelectual* înloc de „inteligent” ș. a. m. d. Și cum astăzi nu se judecă temeinc **ce** se scrie la gazetă, ci numai și numai **cine** ce scrie, ne-am văzut siliți a păciiu pe mulți dintre cititorii noștri, ca pe niște eopii cari se supără îndată dacă nu lași după dîșii, prin a nu le mai arăta greșalele, decît numai provocîndu-ne la păreriile oamenilor cu autoritate, față de cari nu mai cutează să gramujde. Astfel reproducem și de rîndul acesta ceiace zice în „Neamul Românesc” marele povătuitor al Românilor — Nicolae Iorga despre *Datoria fiiilor de săteni față de al lor*:

„În marginea Bucureștilor, cum te ridici trenul spre Ploiești, se vede o foarte frumoasă biserică după datina cea veche și bună, cu multe turnuri subțirele, și lingă dînsa Primăria și Școala. Cine întrebă de ctitorul acestor clădiri nouă, ale cărora rosturi încă nici n'au început, află că ele sînt făcute toate cu cheltuiala unui negustor de acolo.

Va fi cîștigat banii lui cu oaamenii din acel sat, ori se va și născut din oamenii săraci în cuprinsul lui, nu știi, cum nici numele lui nu-l țin minte. Dar, o fi una, o fi alta, fapta lui nu poate să fie lăudată îndeajuns și ținută înaintea ochilor ca un frumos îndemn.

Poate de-acuma s'or găsi de aceia cari

să-l urmeze. Până astăzi însă trebuie să spunem cu durere, că *față de sătenii noștri, n'au fost stăpîni și cîrmuitori mai aspri și mai nedarnici decît fii de țărani*. Unde au putut, mulți din ei au stors, dar înapoi n'au dat nimic, decît doar cîntece proaste și vorbe umflute, ca acelea ce s'au rostit mai erî într'un sat din Prahova, unde veniseră liberalii să-și facă un cuib. Și cîți n'au averi de milioane!

Într'aceasta e desigur vina răutății unora, a relelor obiceiuri prinse de alții, dar e și vina părinților, a rudelor, a celorlalți oameni din satul lor de plecare. Și eată de ce.

Cînd se trimete un copil la școală, nu i-se dă sfatul să învețe și să munciască pentru că să fie într'un rînd cu ceilalți, dar mai luminat și mai avut, în stare să le fie de folos. Ci i-se urează să se despartă de țărani, să se boeriască.

Și uite că băiatul se „boerește”: **cu oamenii e grosolan și apăsător**, cu locul lui de naștere e detot zgircit.

Cine l-au făcut așa, au de ce să se bucure.

„Baș” ca la noi!

Cine nu cunoaște pe cîți și mai cîți „boeri” d' ai noștri cărora le cîntă proverbul: Dă-i, Doamne, cui i-ai mai dat, că de-i da cui n' ai mai dat, s'o mira ce l-a aflat...

FOILETON.

Memoriile unui scăpat din naufragiul „Titanicului”.

— Traducere pentru „Progresul” din „Le Miroir” de Ileana. —
(Urmare).

Mă reîntorc către partea de dîndărăt a vaporului. Ajungînd la postul foehiștilor, aud sunînd miezul nopții și văd oamenii aceștia bravi, cari, la ordinul ofițerului, coboară tăcuți în gaura adîncă care duce la încălzitoare, mult mai jos de nivelul mării, pentru a-și relua sfertul, exact la ora obicinuită. În sala dynamo-electricelor îmi regășii șeful și pe patru dintre colegii mei. Dynamele tot mai produc zgomotul lor surd. De partea asta totul merge bine. Eu spun ceiace am descoperit; cameraziil îmi spun ceiace știu ei. Se ivi știrea că s'a sinucis prim-locotenentul Murdock, acela care a fost în momentul ciocnirii pe paserelă (puntea rezervată comandantului și ofițerului de sfert). Însă un băiat ne spune c'a văzut pe Murdock chiar acum dînd ordin în partea de dîndărăt. Un prim-fochist, care trece pe scara de fer, ne strigă că începe apa să intre în încălzitoare.

Neavînd șeful nevoce de noi toți, mă trimite pe mine cu încă doi, să ajutăm la imbarcarea pasagerilor. Ajungem la podul superior unde se aflau toate bărcile. Jumătate din ele au fost deja puse pe apă. Eu mă supusei poruncilor locotenentului al treilea, care supraveghia imbarcarea femeilor și a copiilor.

— Du-te, caută-mi printre emigranți două-

zeci de femei, imi zise el. Mai sînt de partea aceasta șase bărci. Și emigranții au drept la ele. Dar să nu te lași învins. Dacă toată lumea aceia vine deodată aici, nu vom mai putea scăpa pe niciunul.

Mă dusei, deci, să caut femeii din clasa treia. Subofițerii și mateloții își dedeau toată silița de a împedea emigranții să năvăliască. În mai multe rînduri au fost siliți să se folosiască de arme. Eu n'am văzut, dar mi-au spus mai tîrziu niște pasageri de pe bordul vaporului Carpathia. Am auzit însă mai multe detunături.

Pe paserelă auzii vocea tare a căpitanului Smith. Deda ordin care însă de zgomotul mare nu se prea putea înțelege. Ș'apoi nu erau destui ofițeri cari să controleze dacă toate ordinele acestea se execută. Niciodată nu vor fi pe bordul vr'unui vapor destui ofițeri, cari să țină pept, în momente d'astea, cu trebuințele multiple.

M'au însărcinat s'aduc douăzeci femei dintr'a treia. Am cerut să se deschidă puțin loc la barieră și au trecut cel puțin o sută de femei și copii. Le-am promis celorlalți că-i voi duce îndată și pe ei. Un moșneag, bătrîn și frînt de-mi era mila de el, era în primul rînd.

— Aide, treci bătrîne!

El imi răspurse:

— Oh! eu nu mai merit, sînt atît de bătrîn. Însă vă implor, încercați să-mi scăpați fiicele. Și-mi împinge în brațe două femei. Ele au fost scăpate, dar n'au mai revăzut pe tatăl lor.

Reîntorcîndu-mă cu trupa aceasta, sînt nevoit a trece peste cadavrul unui om foarte bine îmbrăcat, care zăcea lingă locul de unde a coborît una dintre cele mai mari bărci. Presupun că

l-a doborât ofițerul de serviciu, fiindcă vroia să se facă stăpîn pe barcă, sau să intre în ea cu forța.

Nu este deloc lucru ușor a imbarca în bărcile de scăpare niște femei înebunite, maicuseamă în condițiile în cari ne aflam. Bărcile astea afirmate pe macaralele lor, se legănu deasupra valurilor la o înălțime de cinci etaje. Cuatit mai mult, că era de făcut un pas enorm între pod și barcă.

Dupăce aruncau o privire asupra prăpastiei de 20 metri, peste cari trebuia să pășiască, multe dintre femeile pe cari ne siliam să le scăpăm, nu mai vroiau să știe nimic și se împotriviau cu disperare!

Am fost demulțorii siliți să le aruncăm în bărci cu forța și la un noroc, ca pe niște pachete. Eată pentru ce au fost multe dintre ele rănite și cu picioare și mîni frînte. Dacă n'am fi întrebuițat forța, înloc de a număra aproape 800 de scăpați, sînt sigur c'ar fi fost deabia jumătate.

Dealtfel se răspîndise știrea că mai multe vapoare erau aproape de noi și se grăbiau la chemările telegrafului fără sîrmă. Cea mai mare parte ditre cei 1500 pasageri cari au perit, au crezut până în ultimul moment că vor mai putea fi scăpați. După părerea mea asta și explică faptul că nu s'a deslănțuit panica cea mai grozavă, în momentul ce s'au pus bărcile pe apă.

La ora unu din noapte, după ce ne-a părăsit și barca ultimă, nu mai era nimic de făcut, decît să așteptăm sfîrșitul.

Nu era deloc vesel. Toată dinaintea Titanicului era acum subt apă. Podurile erau pline de bărbați cari și-au văzut plecînd soțiile, de tați cari și-au văzut plecînd copii, de persoane cari

Din greșalele noastre.

Vorba vorbă aduce, ș'acum dacă am început, să o ducem până însfârșit, mai ales că-i vorba de lucru mare, de mîntuirea sufletului.

Se întimplă, că mai mergi și tu la biserică. Acolo ce faci? Te cuibărești într'un scaun și răzimat în coate dormi ca în crișma jidanului. Dacă nu-ți vine somn, înloc să ascuți cu luare aminte sfînta slujbă, întorci capul îndreapta și înștinga, te uiți mai la unul mai le altul. Vrei să știi care cum e de îmbrăcat, cum stă și ce face, par'că ție ți-ar fi dat cineva în seamă lumea din biserică.

Cînd ai văzut toate, te încleșesc gîndurile. Te gîndești la ziua de mîne, la cîmp, la vite, la oi, la boi, numai la Dumnezeu și la sufletul tău nu. Îți vin în minte toate lipsele tale, numai de Dumnezeu par'că n'ăi avea nicio lipsă. Rotești ochii împrejur ca să vezi tot ce-i în biserică, numai în sufletul tău nu cauți să vezi ce-i acolo, de el nici că-ți pasă.

Dela o vreme te lovește urțul, începî a căsca, slujba ți-se pare lungă și ieși din biserică mai înainte de sfîrșit. Mai ales dacă s'a întimplat să stai în picioare, Doamne ferî să poți aștepta sfîrșitul sfîntei liturghii, dar la joc ori la crișmă ai sta ziua întreagă, fără frică că ți-s'or strîmba picioarele. Mai faci tu și altcum:

Duminea la sfînta liturghie ești la biserică, ear vecernia o faci la crișmă. Dimineața te închinî lui Dumnezeu, seara te închinî diavolului. Dimineața-l rogi pe Dumnezeu, seara îl sudui. Ai început cu sufletul, ai sfîrșit cu trupul.

Cu așa slujbă, frate, nu mila, ci la bătaea lui Dumnezeu te așteaptă. De cel Atotputernic nu-ți poți bate joc pe placul tău. Azi îți pieri o oac, mîne îți pică vaca din jug, poimîne vine altă năpastă asupra ta, îți moare femeia, îți ia Dumnezeu copilul cel mai drag, vine un foc și-ți mistuie truda atîtor zile trăite 'n greu.

— „Doamne, dar ce am făcut de m'ai bătut așa tare?” — zici în necazul tău.

Nu-ți aduci însă aminte, de cîteori ai lucrat în sărbători, de cîteori ai dujmănit pe fratele tău, de cîteori ai petrecut în beții, în necurății, de cîteori ai suduit pe acela, căruia trebuia să te rogi.

Ai sămănat rele, nu te aștepta la bine. Cum ți-a fost slujba, așa-i plata.

Mai sînt apoi umbre de creștini, cari nu se duc la biserică din Crăciun în Paști. În post trimit la biserică cîteo luminare și doi-trei bănuți, vezi Doamne poate gîndesc, că lumina cînd arde se roagă pentru ei, și cu bănuții își plătesc păcatele.

O suflet zgîrcit! Crezi că vei împăca pe înfricoșatul Judecător cu o lumină de ceară?

Dumnezeu nu are lipsă de lumina ta, nici de banii tăi. Inimă aprinsă de dragoste creștinească și fapte bune așteaptă el dela tine. Dacă ești lipsit de aceste două, să duci o lumină cît sulul carului, să duci aurul pămîntului, că tot nu vei putea scăpa de mînia celui care face într'o zi judecată peste toată suflarea.

Iuliu Pop.

IGIENĂ.

D-rul lord Iosef Lister.

Acest binefăcător al omenirii a murit de influență la 11 Februar st. n. 1912, în Londra.

În cel hal era hirurgia înainte de Lister, putem judeca de pe faptul următor, povestit de Ernst von Bergmann. Guvernul rusesc vroia să se ceară la examenul de doctorat în chirurgie trei operații reușite. Pirogof s'a împotrivit, arătînd că nu este nicio legătură între bunătatea operației și reușita ei, căci totul atîrnă de întimplare. De altfel vestitul chirurg Ambroise Paré avea lozincă „Operația s'a făcut — tîmăduirea s'o dea Dumnezeu”.

Nu putea fi altfel cîtă vreme erau necunoscute pricinile cari turbură leuirea rănilor, pricinuind friguri și chiar moarte.

Descoperirea lui Lister, înlăturarea prin omorire a organismelor mici cari pricinuiu cele cinci groaze ale chirurgiei a prefăcut-o în știință: leuirea atîrnă numai de măsurile de antisepsie. Cele cinci boli cari amenințau pe orce operat ca și pe orce rînit erau: orbalțul (crisipelul), fle-

gmonii (aprinderea celulelor), cangrena spitalelor, tetanosul și otrăvirea sîngelui prin puroi. Toate se datoresc cîte unui fel de microbi. Impedecînd microbii de-a pătrunde în rană, aceasta se tîmăduia orcît de grea ar fi fost.

Ernst von Bergmann, în memoriile sale publicate anul trecut arată că descoperirea lui Lister a făcut o adevărată minune scîpînd lumea de grozăviile chirurgiei vechi.

Iosef Lister s'a născut la 1827, 5 April în Upton Essex, Londra. Tată-său era negustor de vinuri, dar în ceasurile libere se îndeletnicia cu cercetări microscopice cari l-au făcut vestit în lumea științifică.

Iosef Lister a învățat în școala dela Troicknham, apoi în University Collège din Londra. Și el făcu studii însemnate microscopice, chiar în timpul studiilor, punînd astfel temelia descoperirilor sale viitoare. A ascultat cursurile lui Graham, Sarpey, Worton, Jones, Erichsen, Lindley Jenneț, și Parkes. În 1852 luă titlul de bachelori (licențiat) în medicină și intră asistent la spitalul Collegiul univ. In 1854 lucră sub conducerea lui Syme. Aci se căsătorii cu Agnes, fiica lui Syme. Mai întîi făcu cercetări privitoare la boalele de ochi. În 1856 începu a ține lecții de chirurgie; ear în 1860 căpătă locul de profesor de chirurgie în Glasgow.

Lister a reușit de pe atuncî a face culturi curate ale baccilului fermentărei lactice (decî a înăcririi laptelui). Au avut mare înflurire asupra-i cercetările, atuncî publicate de Pasteur, despre sterilizare.

În 1892 cu prilejul serbărei lu Pasteur i-a trimis o scrisoare prin care mărturisia cît de mult l-au înflurit aceste cercetări.

Cea dintîi publicare a lui Iosef Lister în chestia ce avea să-l facă nemuritor, a fos „Căutată antisepctică a rănilor” din 1867. A ieșit în revista medicală engleză „Lancet”. Dar cu șase ani înainte, în lecțiile sale din Glasgow arătase aceleași păreri într'un șir de lecții.

El credea că poroiul în rănî se datorește unor materii ogranice distrugătoare, cari pătrundeau acolo de afară. Răzămîndu-se pe cercetările pomenite ale lui Pasteur, arată că trebuie acoperite așafel rănile, încît să nu poată pătrunde în ele dinafara materiile vătămătoare; ear în timpul operației trebuia împiedicată intrarea bacteriilor, sau mai bine trebuia ucise celce intrau prin mijlocul unor substanțe potrivite, clorura de zinc și acidul carbonic (fenic).

Descoperirea n'a găsit chiar dela început priceperea la care ar fi avut drept. Mulți și-au închipuit că lucrul de căpătenie, ba chiar singurul cu rost, în această căutare a rănilor este întrebuințarea acidului carbonic.

nu-și mai regăsiu membrii familiei, de femei în crize de lacrimi sau în crize de nervi.

Am văzut cîteva grupuri cari s'au adunat să se roage. De către clasele II. s'auziu printre gemete tonurile unui cîntec irlandez, cîntat de bărbați și femei.

Mulți dintre bărbații și femeile rămase pe bord, și-au păstrat liniștea până la sfîrșit, căsîndu-se să redea curajul și celorlalți. Orchestra, care a cîntat în tot timpul imbarcării, nu mai cînta...

Eu intrai în salonul claselor I, și mă așezai într'un fotel, gîndind ce-ași putea face ca să scap, dacă mai era vr'un mijloc de scăpare. Văzui jos pe covor un brîu de scăpare. Mă încinsel cu el și earăși mă așezai. Atuncî zării la celalalt capăt al salonului, șezînd la unul dintre birourile de corespondență, un om tînăr și o femeie detot tînără și foarte frumoasă, desigur niște tinări căsătoriti. El scria cel dicta ea. Cînd isprăviră, ea se iscăli după el, și puseră hîrtia într'o sticlă.

Eu le strigai, din colțul meu:

— Ați face bine să sigilați dopul, dacă vreți ca sticla să plutiască multă vreme, pentru a ajunge în vr'o parte.

— Mulțumesc, îmi zise tînăra femeie, este o idee bună.

Tînărul aprinse un chibrit, femeia luă de pe birou un baton de ceară, și cu multă băgare de seamă sigilară sticla, apoi fugind către pod, strigară:

— Good bye! Good luck to you! (La recedere și noroc bun!).

Rămăsei singur. Electricitatea ardea încă în toate părțile. Pe scara mare coborîi două etaje, trei etaje, fără a ști de ce, fără a ști ce fac, mînat

par'că de o dorință instinctivă să vizitez bine vaporul, înainte de a se nimici. Credeam că voi găsi tot interiorul gol, însă întîlnii mai mulți pasageri fugind prin coridoare. Unul îmi zise trecînd:

— Am văzut, aproape detot, focul unui vapor. Sîntem scăpați. Însă transbordarea va dura cel puțin două ore și eu pîn'atuncî mă duc să mă culc, căci sînt rupt de oboseală. Încă unul, pe care l-am căutat înzadar mai tîrziu pe bordul vaporului Carpathia. Văzui și hoți cari scormoliau prin cabine, ca să găsiască bijuterii uitate.

Asta se petrecea trei sferturi de oră înaintea sfîrșitului total.

Am întîlnit și o femeie care fugia strigînd:

— Unde e 314? Unde e 314?

Cine știe ce va fi uitat acolo, căci n'o puteam deloc face să se sui pe pod, voia cu orce preț să se reîntoarcă la numărul 314.

Pericolul devenia tot mai mare. Dintr'o singură dată s'a scufundat partea de dinainte a vaporului cu cel puțin 3 metri. S'auzi într'acolo zgomot, produs de rostogolirea bagajelor și vaselor de masă.

Mă luă frica. Crezui c'acesta era sfîrșitul. Și eu eram deabinele rătăcit aci jos, în labirintele claselor III, o parte din vapor pe care n'o cunoșteam deloc. Dacă și trebuia să mor, doriam să fiu cel puțin în plin aer, nu să pier înecat acolo în lăuntru, ca un guzgan în gaura lui.

Ceiace mă mai incuraja puțin, era că electricitatea tot mai funcționa. Dar totuși începu să fug și urcai pe ceadințăi scară ce-mî veni în cale. Mă reîntorsei la postul electricianilor, ca să văd ce vor face camarazi acum, dacă a sosit momentul suprem.

Șeful meu, îndată ce mă văzu, îmi ordonă:

— Coboară, și întreabă ofițerul de sfert dacă gîndește că motoarele dynamelor vor mai avea aburi cîtva timp. Că de nu, ași opri lumina, pentruca se rezervez ultimele kilograme de presiune dinamicului dela telegraful fără sîrmă.

Cînd ajunsei înjos, văzui că apa unsuroasă a început deja să înece mașinele. S'a spus fochiștilor și oamenilor cari ung mașinele, să urce sus. Ofițerii le strîngeau mîinile și ziceau:

— Mulțumesc, copii mei. Ați făcut tot ce ați putut. Acum cautăți de scăpați, dacă mai este vr'un mijloc.

Al doilea ofițer mecanic, d-nul Hesketh, îmi dădu ordinul să las să se învîrte toate dinamicele, cît vor vrea ele.

— Încălzitoarele nu vor fi deloc înecate înainte de un sfert de oră sau douăzeci de minute. Dați sârmanilor oameni lumină cît se poate de îndelung.

Cînd transmisei ordinul acesta șefului, el îmi răspunse:

— Bine. Atuncî n'avem decît să le lăsăm să se învîrte singure. Haideti să mîncăm ceva. Ne duserăm vr'o patru-cinci dintre noi, către bucătării. Bucătarii, toți francezi, erau grupați aproape de poarta lor. Și-au schimbat obicinuitele bonete albe cu căciuli călduroase, și învelii bine în mantale, așteptau evenimentele.

— Ei bine, șefilor, se mai poate îmbruca ceva? întreba eu grupul.

— Intotdeauna, pînă nu vom fi cudesăvrșire de desubt, îmi răspunse pătronul bucătariilor, un om gras și vesel.

Și ne dete de mîncare. Vr'o trei dintre bucătarii căpătari și ei poftă și începură să mînce

Inadevăr aceasta e numai o parte din metoda luată în întregime. Lister stropia cu un aparat (asperzor) în tot timpul, cit opera, nu numai rana, dar și împrejurimile, aerul, ca doar ar omori cit mai multe bacterii.

După operație așeza pe o rană mai multe pături de stofă rară și pinză gumată prin care o apăra de năvălirea bacteriilor din afară, după isprăvirea operației.

Prin întrebuintarea acestei îngrijiri a ranelor s'a făcut o revoluție în chirurgie. Mai târziu Lister a îmbunătățit metoda întrebuintând la cusutul ranelor nu așa cercuită etc., ci așazisele catcut, adică strune de mațe de piscă. Acestea făceau slujba ce se cerea dela așa, dar mai apoi se topiau pe'ncetul, deci nu mai rămân în rana nerestuită materii străine.

El a făcut mai întâi încercare cu catgut la cai și viței și numai după ce s'a încredințat de tot folosul ce aduce, l-a întrebuintat și la oameni. Publicarea a făcut-o în 1869.

În 1869 s'a strămutat la catedra din Edinburg. În 1877 a primit catedră la Kings College în Londra. Aci a lucrat până la 1892, când a ieșit la pensie. A murit la vârsta de optzeci și cinci de ani.

Pelîngă alte mulțumiri sufletești a putut vedea metoda sa primită în toată lumea civilizată.

Astăzi metoda lui Lister s'a înlocuit în mare parte prin aseptie, adică nu prin omorirea microbilor, dar prin curățirea pelei, ranei, aerului, uneltelor etc., de orice microbi și, deci, legarea ranelor cu stufe etc., cututul lipsite de microbi și prinurmare fără a mai băga în ele materii ațitătoare și chiar otrăvitoare, cum sînt toate antisepticele.

Lister a făcut cel dintîi deosebire între antiseptie și aseptie, arătînd că la aseptie nu se poate ajunge fără materii ca alcoolul acidul carbonic, sublimatul. Dacă astăzi este cu puțință a face operații la cele mai însemnate organe — ca inima, rinichi și chiar la creier — trebuie să mulțumim lui Lister, care ne-a învățat cum să nimicim bacteriile și, deci, să le împedecăm de-a infecta rănile.

Totodată este lucru vrednic de amintit spre lauda lui Lister — zice d-rul Heinrich Martens (Berlin) după al cărui articol din „N. Fr. Bresset am luat aceste amănunte — s'a silit mereu să găsiască mijloace de a face ca metoda lui să fie cit mai puține parale și prinurmare, să fie la îndemîna tuturor.

Tragem luarea aminte asupra împrejurărilor că Lister, a descoperit mijlocul practic de a înlătura puroiarea, cangrena și celelalte primejdii ce amenințau pe răniți, înainte de a fi descoperit Pasteur microbii, adică încă din 1861. Neapărat

cu noi. De pe pod s'auzia zgomotul produs de spaimă. Din timp în timp s'auzia și țipete ascuțite.

Lîngă poartă unde eram noi, un grup de bărbați și femei, cari păreau total nimiciți, se îmbrățișau luându-și rămas bun.

O femeie repeta, ca atînsă de nebulie:

— Mi-e atît de frig! Mi-e atît de frig! Oh! mi-e atît de frig!

Indatăce un bucătar vru s'o conducă lîngă mașina de fier, femeia începu să țipe ca o vită pe care o sugrumi.

Isprăvirăm cu mîncatul. Ieșind din bucătărie, întîlnirăm doctorul de pe bord care, foarte calm, ne anunță că telegraful fără sîrmă nu mai funcționează și că sîntem perduți, avîndu-se în vedere că cel mai apropiat vapor ar putea ajunge deabia în două ore aici. La asta unul dintre bucătari strigă:

— Dacă-i așa, eu nu mai rămîn mult aci deasupra. Am destul din partea asta de plăcere.

Și sîrind peste marginea vaporului, ca un maestru de gimnastică, se aruncă fără nicio ezitare în apă. În momentul acesta vaporul s'a aplecat teribil. Acum era aproape imposibil de a mai umbla de-alungul podului.

Mă uitai la ceas. Aproape două ore dimnața. Temperatura a devenit rece ca gheața. Imi aprinseră o țigaretă, gîndind: o mai aprind p'asta desigur ultima, s'apoi sar și eu. Imi făceam socoteala că cei cari vor mai fi în vapor cînd aceasta se va scufunda, vor fi luați de vîrtej și nu vor mai putea scăpa. Însă ideea mea era să nu părăsesc Titanicul până'n ultimul moment. Dacă într'adevăr veniau vapoare întrajutorul nostru principalul era de a nu îngheța de frig înainte de ce sosesc ele.

pe atunci și el, ca și Semmelweiss, cu zece de ani înainte, în Viena, pune otrăvirea rănilor pe seama unor materii organice pe cari nu le credea ființe vii. Așadar descoperirea, în miezul ei, s'a făcut prin practică și explicația teoretică s'a găsit tîrziu după aceea.

La drept descoperirea aceasta este și mai veche, căci a făcut-o o femeie doctor în Franța, pela începutul veacului al XVIII-lea, ba chiar a aplicat-o la căutarea ranelor.

Din nefericire tirania teoriilor — chiar a celor mai neîntemeiate — a împedecat punerea în lucrare a acestor descoperiri, până la Lister.

(V. Naț.)

ECONOMIE.

O casă românească de agentură și comision la Berlin.

Domnul Gr. C. Ene, fost bursier al ministerului de comerț din România, dela 1 Noembrie 1909 până la 1 Noembrie 1911, în care timp a făcut practică în Germania, pe piața Berlinului, anunță că și-a stabilit o casă de comision și agentură sub firma: Gr. C. Ene & Co., Agentur & Commission, în Berlin, N. O. 55, Christburger str. 49 și că stă la dispoziția oricărui producător sau exportator român care ar dori să intre în legătură de afaceri cu Berlinul și mai cu seamă, acelor cari ar dori să exporte produse românești în Germania.

FELURIMI.

Frenesia morții. Se pare că primăvara care deșteaptă dorul de viață trezește și dorul de moarte. Statistica a stabilit indevăr că cele mai multe sinucideri au loc, nu eara, cînd suferințele sînt mai multe, nu vara, cînd căldura ațită nervii și nici toamna cînd tristețea se lasă în suflet, ci primăvara, cea atît de surizătoare și ademenitoare.

Registrul sinuciderilor întîmplate în București dela venirea primăverii acesteia e foarte voluminos.

Am avut, între altele, și o dramă lugubră, cu zece victime, care a zguduit întreagă țara.

Dar niciuna din sinuciderile întîmplate în ultimul timp nu ne arată mai bine frenesia primăvaratecă a morții ca sinuciderea acelei domnișoare care invitase musafiri să asiste la gestul ei final. Cîntînd la pian în mijlocul unui val de acorduri, o tînără fată duce o băutură mortală la gură și începe în timp ce se stinge ultimul acord, începe și gemătul de moarte al sinucigașei.

Cercetările făcute în jurul acestei sinucideri au stabilit că eroina n'avea niciunul din motivele puternice cari pot duce pe om la sinucidere. Nici mizeria neagră, nici dragoste desnădăjduită, nici una din acele supărări răscolitoare cari omoară dorul de viață.

Un act „romantios” și un gest de paradă, eată întregul fond al acestei sinucideri, care înloc să provoace compătimitire, provoacă numai o urcare din umeri.

Să fie oare primăvara atît de înriuritoare asupra sufletelor slabe cari hrănesc gîndul sinuciderii, căreia nu-i pot rezista, cum nu pot luatecii rezista astrului nopții?

O problemă de psihologie ce trebuie cercetată și adîncită. G.

CRONICA.

După o păstorire de peste două decenii, cit a servit cu credință neamului și bisericii ca șef al tractului Oravița, bătrînul nostru protoereu Alexandru P. Popovici ieșind la pensie, s'a retras la moșia sa din Mercina, ear de administrator protopresbiteral înlocuit P. O. d-sale a fost numit agulul protopop Mihail Gașpăr din Bocșa-montană, care acum Marți își va lua în primire oficiul.

Duminecă la 2 Iunie n. c. a fost alegere de preot în comuna Vrăniuf. Dintre cei 5 recurenți (Ion Duma, Antonie Balea, Simeon Bartolomei, Petru Șușan, Traian Blaj), Anton Balea a primit 49 voturi, ear preot Simeon Bartolomei primind 52 voturi, a fost declarat ales.

Număroasa trupă de teatru Mezei a început a da reprezentații în fiecare seară (Dumineca și în sîrbători și după amneaza) în condiții cari au întrecut toate așteptările publicului.

Pentru nou înființatul Internat al băeților dela școala civilă din localitate ce se va deschide la 1 Septembrie c. s'a stabilit plata lunară de 35 cor. plus 10 cor. anual pentru înscriere și folosirea mobilei. Înscrierile se pot face până la 31 Iulie c. n. Deocamdată se primesc numai 20 elevi. Aviz părinților!

Șeful of. de dare subst. Hermann Mózes a fost numit definitiv la Vinga, ear M. Lazăr a fost numit controlor la oficiul de dare din localitate.

După moartea lui Gheorghe Brata din Cielova-mont. la 2 zile a murit, în Budapesta la operație, și sora lui, soacra cand. de adv. Dr. N. Turlea. Odihniască în pace!

Excursia la Sinaia a elevilor, în mare parte români, ai școlii civile d'aici a reușit, cum povestesc și ei și profesorii lor dir. V. Földes și Csefko, peste toate așteptările.

„Almásvölgyi Hirlap” apreciază cu căldură grandioasa fabrică de țiglă din Bozovici, o frumoasă întreprindere a băncii noastre „Oraviciana”.

Fruntașul nostru Bănățean, fostul deputat Dr. Stefan Petrovici și-a mutat cancelaria adv. la Bocșamontană, spre bucuria și folosul Românilor noștri din acele părți.

Un călător critică cu toată asprimea într'un articol din „Românul” Nr. 111 conduita femeilor române din Timișoara.

În urma adoptării reformelor militare a intrat și poliția în cameră. În capitală stare de asediu. Opoziția se va adresa și către parlamentele străine.

„Imperator” se numește cel mai mare vapor din lume de 60.000 tone („Titanicul” era de 45 mii — nu milioane cum s'a tipărit din greșeală în numărul trecut) care incurînd va fi gata pentru a aduce gloire industriei germane.

Un țaran din Toulon a împușcat doi soldați cari — i-au furat cîteva cireșe.

Nouă rumperi de nourî s'au dezlănțuit de astădată în Biserica-albă și împrejurimi, căuzînd și aici pagube destul de însemnate.

Intr'o pădure lîngă Mehadia au fost 55 oi omorîte de trîznete.

Un nou incendiu a distrus la Constantinopol 250 case.

Vlaicu a fot premiat de „Academia Română” din București cu 5000 Lei penru aeroplanul său.

Curia a respins petiția alegătorilor români dela Orăștie, osîndiți a plăti 16.900 cor. cheltuieli de proces.

La Belgrad s'au sinucis un elev de liceu și o elevă din pricina afurisitelor note — slabe.

La Deliblata a fost ales preot, cu o majoritate de 55 voturi, simpaticul absolvent de teologie Victor Popovici, fiul răposatului preot din localitate.

Ne mirăm cum le poate lipsi îndemnul de a-și face datoria ridicînd alt pod nou (înlocul celui luat de ape delîngă Moara lui Gh. Epure) și comunelor Oravița-montană și română și Societăți C. F. stăpîna tuturor ripelor și ogașelor.

Mai multe lanțe de trifoi de vînzare la părintele Cornel Jurca din Oravița-rom.

Bibliografie.

În Editura Librăriei Leon Alcalay (București, Calea Victoriei 37) a apărut „Pe marginea cărților”, o cuvîntare ținută. În seara de 25 Septembrie 1911, la congresul Asociației Române pentru înaintarea și răspîndirea științelor.

Editor-proprietar: Gheorghe Jianu.
Redactor-responsabil: Ilie Oravițanu.

Ingrijiți-vă de viitorul vostru!

Mijlocul cel mai bun, pentru a se scuti pe sine și pe ai săi de lipsă, este a se înscrie de membru la

„Asociația Esehiană de Ajutorare Reciprocă“.

La aceasta asociație poate să se facă membru oricare persoană dela etatea de 21 — 80 ani. Peliugă o taxă lunară de 1 cor. și taxa de cazurile de moarte, deja după un an de membre i-se solvește moștenitorului un ajutor de 2000 cor., ear devenind membru după cel puțin 3 ani de membre, prin oarecare nenorocire, neputincios de muncă, i-se solvește pânăcând trăește o rentă lunară de 50 cor. Dacă un membru trăește 30 de ani dela înscriere, poate ridica în bani gata 2000 cor., însă dispunind membrul că suma de 2000 cor. după moartea lui să o primiască moștenitorii, i-se solvește membrului pânăce trăește o rentă lunară de 50 cor. Peste 1400 coroane taxe pentru cazuri de moarte membrul nu e obligat a solvi. Membrii dela etatea de 60 — 80 ani celmult 1600 cor. Acești membri însă n'au drept la rente.

După 3 ani de membre toate plătirile se pot sista rămânind membrul asigurat pe o sumă mai mică. Se pot semna 1 — 2 cuote (2000 — 4000 cor.). Atestat medical nu se recere.

Peliugă solvirii lunare moderate și taxe de măritisuri, poate fiecare a-și asigura fetele, dacă acestea n'au trecut etatea de 21 ani. Se pot semna 1 — 2 cuote (2000 — 4000 cor.). Dacă o fată după 3 ani de membre rămîne orfană, înceată solvirea taxelor, ear la măritis, fata primește suma asigurată, ori dacă nu se mărită, la împlinirea etății de 24 de ani. Fetele micș plătesc taxe foarte micș, așa că se pot înscrie chiar îndată după naștere.

Răposind o fată după 3 ani de membre, solvim erezilor suma asigurată.

Licvidările se fac strict în sensul statutelor. Societatea oferează fiecăruia cea mai mare garanță: cvote semnate până la 15,000.000 cor. și 215.000 cor. fond de garanță.

Prospecte și blanchete trimitem gratuit. Aplicăm secretarii în toate orașele și bărbați de încredere în toate comunele.

Asociația Esehiană de Ajutorare Reciprocă.

Direcțiunea pentru Ungaria:

Timișoara (Temesvár, Hunyadi-utcză 4. szám).

Premiat cu marele premiu Grand Prix.

Cine dorește să aibă o față albă ca laptele, să folosiască **crema americană, pudra americană și săpunul american**, care de-părtează de pe față și de pe mîni orcefel de pete, și întrece toate mijloacele de acest fel, întrebuintate pîn'acum. Se capătă la: **Apoteca Sfintului Gheorghe în Oravița** (peste drum de prăvălia R. Goldstein). Prețul unui borcan de cremă americană 1 coroană. Prețul pudrei americ. 1 cor. 50 fil. Prețul săpunului americ. 80 fil. Incontra durerii de dinți mai bune sînt pi-căturile americane. Prețul 1 cor.

Aviz.

Aduc la cunoștință On. public romănesc că mi-am mutat

cancelaria advocațională

în IV., Veres Pálné-u. 26.

Cu deosebită stimă

Dr. Liviu Lința

advocat în Budapesta.

Albert Jancsus

primind prăvalia lui

G. Ivaskovits din strada principală „La mîța neagră“

își va da toată silința a menține numele bun al acestui magazin bogat asortat cu tot felul de articole moderne de manufactură, **casă solidă-creștină**, unde se capătă și bumbac, cîrpe, pînză și mătăsuri veritabile, cu **prețuri fixe**, absolut solide. — Serviciu culant. Comandele pentru cei din jurul Oraviții încă se efeptuesc cu promptitudine.

Anunț.

Am onoare a vesti marelui public rom. din Oravița și jur, că am luat în primire

Ospătăria „Otel Novak“

din Oravița-montană, locul de întîlnire al Românilor din împrejurime, unde este garantat serviciu prompt și culant, cu cele mai bune mîncări și beuturi excelente, rămînind și prețul moderat de pîn'acum al camerelor de durmit.

Bere excelentă și muzica vestitului taraf de lăutarî Brcă.

Cu toată stima

Iosef Frank.

Banca de asigurare

„Transylvania“

fondată la 1868, primește asigurări pe viață și asigurări încercina focului și încercina grîndinei etc. în condiții foarte favorabile.

Valori asigurate: 105 milioane cor. — Despăgubiri plătite: 71/2 milioane cor. Fonduri de rezervă: 2 milioane cor.

Informațiuni la Direcțiune în **Sibii**, strada Cisnădiei 5., la Agentura principală în **Arad**, la Agentura cercuală din **Oravița** și la Agenturile locale de prin diferite comune românești, reprezentate prin bărbați de-ai noștri de toată încrederea.

Anunț.

Aducem la cunoștință On. public rom. din Valea Carașului, că la depoul de beuturi al băncii „Plugarul“ din Cacova, ne-am asortat cu bere de Ciclova, vinuri excelente și răchiuri curate, ne vom da toată silința că, prin serviciu prompt și culant, să mulțumim pe deplin și în toate privințele marile nostru cerc de mușterii.

Cu toată stima

„PLUGARUL“.

Praf de chiag și Extract pentru caș

se capătă în mare depozit în prăvălia **Ignat Feldmann din Oravița.**

Pentru domnii și doamne!

1 orologiu minunat aurit 2 cor., fasonul mai nou, umblind precis, neputîndu-se deosebi de aur de 14 Krt. cu garanță pe 3 ani, cum nu s'a mai pomenit 2 Cor. 2 oroloage 3.80 Cor. Un lanț aurit de Paris 50 filerî. Fără niciun risic, dacă nu convîne se capătă banii îndărăt. Se poate comanda prin ramburs dela **Langierman's Uhrenexport Krakau** (Oest.) Podbrzezie 6. 181 A.

La

Tipografia „Progresul“

în Oravița

se capătă

tofelul de tipărituri,

cu prețuri absolut solide.

Farmacia „La vulturul negru“

(Apoteca bătrînă)

ORAVIȚA

Fondată la anul 1797.
Proprietatea Knoblauch din 1817.
Telefon Nr. 59.

Roma 1911.

Paris 1911, medalia de aur.

Spiritul Mentholos — Knoblauch

preparat al farmaciei „La vulturul negru“ din Oravița, prețul dela 40 fil. până la 2 cor.

Kremă de liliie americană	à Cor. 1.—
Pudră de liliie americană, albă, roza și crème	à Cor. 1.20
Săpun de liliie americană	à Cor. 1.—
Pieaturî pentru dinți	à Cor. 1.—
Picături chineze pentru dinți	à Cor. 70.—
Esență de liqueur, rom, preparat Knoblauch,	Litru à 20 fil.
Bomboane pentru tusa	à 20—60
Esență de mușchi izlandeze	à Cor. 1—150
„ „ „ specialitate engleză	à Cor. 1.—
„ „ „ pentru reumă	à Cor. 1.—

Leac împotriva panglcei (limbricul mare).

Mare depozit de articole de gumă, pentru bărbați și femei, legături pentru soboriști dela fabrice de primul rang indigene și străine.

Ceiece nu s'ar găsi în depozit se căștigă prompt în 2—3 zile fără nicio cheltuială. Comande dela 6 coroane însus se trimit gratuit.

Parfumerie și preparate cozmice, cremă pentru obraz, săpunuri și alte specialități ale farmaciei se capătă la

„Apotecăria bătrînă“ a lui Max de Knoblauch în Oravița
în ulița mare, peste drum de otelul „Coroana“.